

ASORKD

ASOCIACE PRO OCHRANU A ROZVOJ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ ČR

The Association for the Conservation and Development of the Cultural Heritage in the Czech Republic

Karolíny Světlé 5, 110 00 Praha 1, Tel.: +420 371 595 624; GSM: +420 777 183 077, +420 737 939 104, +420 736 181 289

prezidium@asorkd.cz; www.asorkd.cz; www.zachrante-lazne-kyselka.cz/

**Vážený pan
Lubomír Zaorálek
Ministr kultury ČR**

Vážený pane ministře,

dovoluji si Vás oslovit touto neoficiální cestou, protože se domnívám, že nám uniká vzácná možnost dostat ochranu našich měst – architektonického dědictví – do stavebního zákona. NPÚ i MK vytýkají stavebnímu zákonu, že se nestará o architektonické dědictví. Obávám se, že vina je na jejich straně – obě instituce nekladly žádné **konkrétní** požadavky, mimo jiné proto, že v tom nemá jasno ani památkový zákon. Památkový zákon chrání kulturní památky zapsané v památkovém registru. Bohužel jen z části, protože neumí ochránit jejich urbanistické postavení, které je nedílnou součástí jejich hodnoty, ačkoli jsme se k její ochraně zavázali např. podpisem Benátské charty – viz schválený projekt mohutného bytového domu v těsné blízkosti areálu kláštera sv. Anežky České (maršmeloun), nebo schválený projekt zástavby u Masarykova nádraží na Florenci. Památkový zákon nezná ochranu urbanistických hodnot neregistrované zástavby – proto byl zbořen tzv. Kozákův dům na rohu Opletalovy a Václavského náměstí památkový zákon neměl prostředky k jeho ochraně.

Kulturní komise ČSSD poslala připomínky k památkovému i stavebnímu zákonu – mám vážné podezření, že nedošly na místa svého určení. **Nepožadujeme nic jiného, než vložit do stavebního zákona pro územně plánovací dokumentaci památkově chráněných měst požadavek doplnit analýzu jejich kompozičních hodnot jako analytický územně plánovací podklad. Tento požadavek je zcela v souladu s dokumentem MMR z r. 2014 – Politika architektury a stavební kultury ČR. V tématu 3, které se týká začleňování staveb do prostředí - v opatření 3.2.4 a 3.2.5 se požaduje připravit metodiku a zpracovat analýzu kompozičních vztahů v zastavěném území i krajíně.**

Ucelenou prostorovou kompozici mají pouze památková města, protože zachovávají prioritu prostoru, která generuje zástavbou jasně definované prostory (náměstí, ulice). Základem těchto měst je kompozice jejich prostorů, které vytváří kontextuální architektura. Konečným výstupem analýzy prostorové kompozice je vyhodnocení kompoziční (urbanistické) hodnoty jednotlivých domů památkově jmenovitě nechráněné zástavby. Na základě takové analýzy lze zjistit, které objekty jsou vhodné k přestavbě, určit limity objemu a výšky stavby i kontextuální vazby na prostředí, po případě, které stavby je nutno chránit. Pro památkovou rezervaci jsem v sedmdesátých letech minulého století zpracovala takovou analýzu v SURPMO pro Pražskou památkovou rezervaci. Byla přijata umělecko technickou radou ředitele ústavu a přednesena několikrát v zahraničí, univerzita v Lundu ji publikovala. Po roce 1989 bylo od jakýchkoli regulativů upuštěno, vše měla vyřešit volná ruka trhu. Výsledky se dostavily, dnes se hledá ztracený kontext v zástavbě.

Doufala jsem, že budu moci celou věc vysvětlit na Kulturní komisi ČSSD, bohužel pandemie vše přerušila, ale práce na stavebním zákoně pokračují. Po jejich skončení nebude naděje do stavebního zákona ochranu historických měst vložit. Je to naše nejcennější kulturní dědictví, nejen pro své hodnoty historické, ale pro zcela nadčasovou kontextuální výstavbu, která odpovídá našim psychickým a fyziologickým potřebám a možnostem – souvislost mezi historickými prostory a naším vizuálním vnímáním byla prokázána vědecky v posledních asi osmdesáti letech.

Podmínkou pro vložení tohoto požadavku do stavebního zákona je začlenění metodiky analýzy kompozičních vztahů do zákona památkového. To by znamenalo urychleně pokračovat v práci na památkovém zákoně v ochraně nemovitých památek, architektonickém dědictví. Až bude stavební zákon předložen vládě, bude pozdě. Ochrana památkových měst se posune o další desetiletí, která již nemusí naše jedinečná města přežít. Nejde „jen“ o historii, ale o jejich nadčasové hodnoty.

Pokud byste si na mne našel čas, seznámila bych Vás s materiály SURPMO, které by byly přinejmenším dobrým podkladem pro zpracování Politikou architektury a stavební kultury požadované metodiky a analýzy.

V Rostokách u Prahy 16. 7. 2020

Se srdečným pozdravem

Ing. arch. Marie Švábová
poradce
Kulturní komise ČSSD
pro ochranu architektonického dědictví
a viceprezidentka
Asociace pro ochranu a rozvoj
kulturního dědictví ČR
svabovam@iol.cz
tel.: 723 161 435

Přepis do otevřeného dopisu:
17. 8. 2020

Pavel P. Rieš
prezident ASORKD

Příloha

POLITIKA ARCHITEKTURY A STAVEBNÍ KULTURY ČR, TÉMA 3:

Téma 3 – Začlenění staveb do prostředí

Cíl 3.1

Zajistit návaznost nových staveb na charakter a strukturu hodnotné stávající zástavby, respektovat a rozvíjet kulturní a stavební dědictví i hodnoty krajiny.

Opatření 3.1.1

Zpracovat metodiku zaměřenou na charakter a strukturu zástavby v územních plánech.

Zodpovědnost: MMR

Spolupráce: MK, NPÚ, ÚÚR, AUÚP, vysoké školy

Termín: 2018

Opatření 3.1.2

V územních plánech stanovovat charakter a strukturu stávající i navrhované zástavby.

Zodpovědnost: Veřejná správa na úrovni obcí

Spolupráce: MMR

Termín: průběžně

Cíl 3.2

Chránit a posilovat charakter prvků tvořících lokální, celoměstskou či regionální identitu a podporovat ráz prostředí a jedinečnost daného místa.

Opatření 3.2.1

Prověřit možnost aktualizace vyhlášky č. 500/2006 Sb. ve smyslu zohlednění jevů týkajících se identifikace staveb, míst, přírodních prvků nebo veřejných prostorů, které tvoří lokální, celoměstskou či regionální identitu.

Zodpovědnost: MMR

Spolupráce: MŽP, MK, NPÚ, ÚÚR, AUÚP, vysoké školy

Termín: 2017

Opatření 3.2.2

Přípravit metodiku pro analýzu urbanistického popřípadě i architektonického charakteru významných lokalit zastavěného území v územně analytických podkladech.

Zodpovědnost: MMR

Spolupráce: MK, NPÚ, AUÚP,

veřejná správa na úrovni krajů a obcí,

vysoké školy

Termín: 2017

Opatření 3.2.3

V územně analytických podkladech zpracovat analýzu urbanistického popřípadě i architektonického charakteru významných lokalit zastavěného území.

Zodpovědnost: Veřejná správa na úrovni krajů a obcí

Spolupráce: MMR

Termín: průběžně

Opatření 3.2.4

Připravit metodiku pro analýzu kompozičních vztahů v územně analytických podkladech.

*Zodpovědnost: MMR
Spolupráce: MK, NPÚ, ÚÚR, AUÚP,
veřejná správa na úrovni krajů a obcí,
vysoké školy
Termín: 2016*

Opatření 3.2.5

V územně analytických podkladech zpracovat analýzu kompozičních vztahů v zastavěném území i v krajině.

*Zodpovědnost: Veřejná správa na úrovni krajů a obcí
Spolupráce: MMR, MK, NPÚ, AUÚP, vysoké školy
Termín: průběžně*

Dodatek:

Na Kulturní komisi ČSSD bylo vysloveno doporučení vrátit do památkového zákona původní rozsah SHP (stavebně-historického průzkumu) a pověřit garancí NPÚ. Buď by SHP zpracovávali zaměstnanci NPÚ, nebo by NPÚ objednával SHP u externích odborníků, ale garantoval by jeho úplnost. Majitel (investor) by (SHP) obdržel zdarma.

Zdůvodnění: Ze zkušenosti je známo, že majitelé se snaží redukovat SHP, ve snaze co možná nejméně omezovat svůj záměr, po případě se vyhnout nákladnějším zásahům, např. restaurování cenných architektonických prvků (fresky, štuky, sochařská výzdoba). Průzkum by měli provádět odborníci – nejen kunsthistorici, ale znalci historických konstrukcí a stavebních technologií, zúčastnit by se měl vždy i restaurátor, i když by jen potvrdil, že stavba nemá prvky k restaurování.